

*Ένας μαθητής,
γενναῖος ὁμολογητής!*

Αύτες οἱ τελευταῖες λέξεις εἰπώθηκαν ἀπό τόν ἐνθουσιώδη χριστιανό νέο χωρίς νά τό καταλάβει. Ἀντί γιά «φιλόσοφος» εἶχε πεῖ τή λέξη «χριστιανός» καί ἀντί γιά «ἀλήθεια», τή λέξη «πίστη». Εἶπε αὐτό πού πίστευε

Βρισκόμαστε στή Ρώμη, γύρω στό 302 μ.Χ. Οἱ εἰδωλολάτρεις Αὐτοκράτορες συνεχίζουν σκληρό κι ἀνελέητο τό διωγμό κατά τῆς Ἐκκλησίας σέ Ἀνατολή καί Δύση. Ὡστόσο ἀκόμα καί μέσα στόν βόρβορο τοῦ εἰδωλολατρικοῦ κόσμου ξεφυτρώνουν ὅλο καί περισσότερα μυρίπνοα ἄνθη, πιστοί χριστιανοί πού εὐωδιάζουν τό ἄρωμα τῆς πίστεως καί τῆς ἀρετῆς!

Στό σχολεῖο ὁ Παγκράτιος φαίνεται ὅτι εἶναι ὁ μόνος χριστιανός ἀνάμεσα στούς εἰδωλολάτρεις συμμαθητές του. Εἶναι ὅμως σ' ἀλήθεια ὁ μόνος;

.....

— Παγκράτιε, διάβασέ μας τί ἔγραψες, εἶπε ὁ καθηγητής, ὅταν τελείωσαν ὅλοι κι ἔφθασε ἡ σειρά τοῦ νεαροῦ χριστιανοῦ, γιά νά διαβάσει τήν ἔκθεσή του. Τό θέμα ἦταν: «Ὁ ἀληθινός φιλόσοφος πρέπει νά εἶναι πάντοτε ἔτοιμος νά πεθάνει γιά τήν ἀλήθεια». Πῶς καταλαβαίνετε τό λόγο αὐτό; Ἀναπτύξτε τή σκέψη σας.

Ὁ Παγκράτιος ἄρχισε νά ἀναπτύσσει μέ ζωηρό καί παραστατικό τρόπο τό θέμα πού τόσο πολύ τόν εἶχε ἐνθουσιάσει:

— «...Πραγματικά δέν ὑπάρχει τίποτε πού μεγαλειώδες ἀπό τό νά θυσιασθεῖ κάποιος γιά χάρη τῆς ἀλήθειας. Αὐτός εἶναι ὁ ὑψηλότερος πόθος, τό ἀνώτερο ἰδανικό, πού θά μπορούσε κανεῖς νά ἐπιθυμήσει. Γι' αὐτό καί συμφωνῶ ἀπόλυτα πῶς: «ὁ ἀληθινός χριστιανός πρέπει νά εἶναι πάντοτε ἔτοιμος νά πεθάνει γιά τήν πίστη...».

καί αἰσθανόταν. Οἱ περισσότεροι μαθητές, μέ τό τέλος τῆς ωραίας ἀπαγγελίας, ἔσπασαν σέ χειροκροτήματα. Ὁ συνετός δάσκαλος ὅμως, πού εἶχε ἀντιληφθεῖ τό γλωσσικό ἀτόπημα, κατέβηκε ἀπό τήν ἔδρα καί ἀφοῦ πλησίασε τόν Παγκράτιο τοῦ ψιθύρισε: «Πρόσεχε, παιδί μου, μᾶς ἀκούν κακά καί πονηρά αὐτιά. Μήν προδίδουσα ὅτι εἶσαι χριστιανός».

Ὁ Κασσιανός εἶχε δίκιο. Ὅλη τήν ὥρα πού ὁ Παγκράτιος διάβαζε τήν ἔκθεσή του, κάποιος μαθητής τόν κοιτοῦσε ἐπίμονα καί δάγκωνε ἀπειλητικά τά χεῖλη του. Ἦταν ὁ Κορβίνος, ὁ πιό δυνατός μέσα στήν τάξη, ἕνας ἀπό τούς πιό παλιούς μαθητές, χωρίς ὅμως ἰδιαίτερη εὐφυΐα καί ἀπόδοση στά μαθήματα.

Στό τέλος τοῦ μαθήματος ὁ Κορβίνος περίμενε τόν Παγκράτιο ἔξω ἀπό τό σχολεῖο. Γύρω του εἶχε συγκεντρώσει ἀρκετούς ἀπό τούς συμμαθητές του.

— Ἐμπρός, Παγκράτιε. Ἄν τολμάς, δεῖξε ἐδῶ τήν ὑπεροχή σου ἀπέναντί μου. Νομίζεις ὅτι κάτι εἶσαι, ἐπειδή διαβάζεις δῆθεν ωραίες ἐκθέσεις; Ἦ μήπως νομίζεις ὅτι δέν ἄκουσα τίς ὑποπτες λέξεις, πού εἶπες μπροστά στό δάσκαλο; Ξέρεις ὅτι εἶμαι παιδί τοῦ δημάρχου τῆς Ρώμης καί γιά τίς λέξεις αὐτές μπορῶ νά σέ ὀδηγήσω στό δικαστήριο. Πρὸς τό παρόν ὅμως μοῦ ἀρκεῖ νά σέ ταπεινώσω ἐδῶ, μπροστά σέ ὅλους τούς συμμαθητές μας. Ἐμπρός, λοιπόν, ἔλα νά παλαίψουμε μαζί καί νά δεῖξουμε ποιός ἀπό τούς δύο ἀξίζει!

Ὁ Παγκράτιος παρά τίς ἐκρηκτικές ἀπειλές διατήρησε τήν ψυχραιμία του.

— Κορβίνε, δέν πιστεύω ὅτι εἶμαι ἀνώτερος ἀπό σένα ἢ ἀπό ὅποιον ἄλλον, οὔτε θέλω νά δεῖξω κάτι τέτοιο. Δέν ἔχω τίποτα μαζί σου καί γι' αὐτό δέν βρίσκω τόν λόγο νά παλαίψουμε. Ἄλλωστε, τέτοιου εἴδους διαμάχες δέν καταλήγουν σέ καλό...

Καί τώρα, φίλοι μου, συνέχισε ὁ Παγκράτιος ἀπευθυνόμενος σέ ὅλους τούς μαθητές πού εἶχαν μαζευτεῖ γύρω τους, θά μοῦ ἐπιτρέψετε νά φύγω. Σᾶς χαιρετῶ μέ τὰ ἴδια αἰσθήματα, πού ἔχω πάντοτε πρός ὅλους, μέ ἀγάπη καί εἰρήνη.

— Τί εἶπες; Δέν ἔχεις νά πᾶς πουθενά! ἀντέδρασε ἐξοργισμένος ὁ Κορβίνος κι ἄρχισε νά τόν βρίζει χυδαιότατα. Εἶσαι ἄθεος καί ἀσεβής, ἕνας ἄθλιος ὑποκριτής... εἶπε. Καί μέ μιά ἀστραπαῖα κίνηση ἔδωσε ἕνα κτύπημα στό πρόσωπο τοῦ Παγκρατίου τόσο δυνατό, πού λίγο ἔλειψε νά τόν ρίξει κάτω.

Ὁ Παγκράτιος αισθανόταν τό αἷμα του νά βράζει. Θά ἤθελε νά ἀρπάξει τόν ἀντίπαλό του καί νά τόν πατήσει κάτω μέ ὅλη του τή δύναμη. Καθώς μάλιστα ἄκουγε τούς συμμαθητές του νά φωνάζουν ὑπέρ τοῦ Κορβίνου, φούντωνε μέσα του ἡ ἐπιθυμία γιά ἐκδίκηση. Ἐκείνη τήν ὥρα ὅμως, μιά μεγαλειώδης εἰκόνα ἦλθε στήν σκέψη του καί τόν συγκράτησε ἀπό τό ξέσπασμα τῆς δίκαιης ὀργῆς του. Θυμήθηκε τόν Κύριο Ἰησοῦ, ὅταν βρισκόταν στήν αὐλή τοῦ Καϊάφα περικυκλωμένος ἀπό τούς ὑπηρέτες τοῦ ἀρχιερέα. Τόν εἰρωνεύονταν, Τόν ἔφτυναν, Τόν κτυποῦσαν κι Ἐκεῖνος ὑπέμενε ὅλους τούς ἐξευτελισμούς ἀδιαμαρτύρητα, μέ πραότητα, ὑπομονή καί μακροθυμία.

— Μπορῶ νά κάνω κάτι διαφορετικό ἀπό αὐτό πού ἔκανε ὁ Κύριός μου; ἀναλογίστηκε ὁ Παγκράτιος καί μέ μιά ἀποφασιστική κίνηση ἔδωσε τό χέρι του στόν Κορβίνο λέγοντας: «Δέν σοῦ κρατῶ κακία γιά τίποτα. Σέ συγχωρῶ μέ ὅλη μου τήν ψυχή καί τήν καρδιά κι εὐχομαι κι ὁ Θεός νά σέ συγχωρήσει, νά σέ εὐλογήσει καί νά σοῦ χαρίσει κάθε καλό».

Στό μεταξύ, κατέφθασε στόν τόπο τῆς συμπλοκῆς ὁ δάσκαλος Κασσιανός καί διέλυσε ὅλο τό συγκεντρωμένο πλήθος τῶν μαθητῶν. Εἶχε προλάβει νά δεῖ ἀπό μακριά ὅλο τό σκηνικό καί ζητοῦσε τόν Κορβίνο γιά νά τοῦ ἐπιβάλλει τήν ἀνάλογη ποινή. Τόν πλησίασε ὅμως ἰδιαίτερως ὁ Παγκράτιος καί δείχνοντας γιά ἄλλη μιά φορά τή ψυχική του ἀνωτερότητα εἶπε:

— Δάσκαλε, σέ παρακαλῶ στό ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, πού σήμερα κατάλαβα ὅτι κι ἐσύ πιστεύεις. Δέν θά ἤθελα νά τιμωρήσεις τόν Κορβίνο. Ὁ Θεός νά τόν ἐλεήσει.

Ὁ Κασσιανός δάκρυσε. Στ' ἀλήθεια, θαύμασε τό νεαρό μαθητή του. Στό πρόσωπό του ἀντίκρυζε ἕναν πιστό μαθητή τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ· ἕνα χριστιανό νέο πού ἦταν ἀποφασισμένος νά μείνει σταθερός στήν πίστη του ὅ,τι κι ἂν αὐτό τοῦ κοστῖσει!

Ὁ Παγκράτιος ἦταν αὐτός, πού μαζί μέ ἄλλον ἕνα γενναῖο χριστιανό, πῆγαν μέσα στή νύχτα στήν κεντρική ἀγορά τῆς Ρώμης καί κάτω ἀπό τὰ μάτια τῶν πάνοπλων φρουρῶν ἔσχισαν τήν τοιχοκολλημένη διαταγή τοῦ νέου διωγμοῦ τοῦ Μαξιμιανοῦ. Ἡ ἐνέργειά τους αὐτή ντρόπιασε τούς σκληρούς διώκτες, ἐνῶ ἔδωσε θάρρος σέ πολλούς χριστιανούς πού θαύμασαν τήν τόλμη τῶν δύο νέων. Ὑστερα ἀπό αὐτό οἱ σκληροὶ διώκτες κατεδίωξαν μέ μανία καί τελικά συνέλαβαν τόν Παγκράτιο, ὁ ὁποῖος ἔχοντας τήν εὐχή τῆς μητέρας του Λουκίνης ὀδηγήθηκε στά θηρία, ὅπου καί ἔλαβε τό στεφάνι τοῦ μαρτυρίου, ἀκολουθώντας τό παράδειγμα τοῦ ἀγίου μάρτυρα πατέρα του. Ἕνας 14χροнос μαθητής, γενναῖος ὁμολογητής, ἔνδοξος μάρτυρας. Σταθερός καί πιστός μέχρι τέλους!

Νικηφόρος

* Τό ἄρθρο βασίζεται στό ἱστορικό διήγημα «Ἡ Φαβιόλα ἢ ἡ Ἐκκλησία τῶν Κατακομβῶν», μετάφραση ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ἀπό τόν Π. Ν. Τρεπέλα, ἐκδόσεις «Ὁ Σωτήρ», Ἀθήνα 1983².

Ἡ μνήμη τοῦ ἀγίου μάρτυρος Παγκρατίου τιμᾶται στίς 12 Μαῖου. (Βλ. Ἐπσκ. Φαναρίου Ἀγαθάγγελου, Συναξαριστής τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τόμος πέμπτος (Μάιος), ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἀθήνα 2006, σελ. 192).